

RAFAEL BOGIŠIĆ

RADOVI ZAVODA ZA SLAVENSKU FILOLOGIJU,
br. 4, ZAGREB 1961.

Zavod za slavensku filologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu povremeno u posebnoj ediciji objavljuje rezultate istraživanja svojih članova s područja jugoslavistike i slavistike uopće. Dosada su izašla ukupno četiri broja »Radova« ovog Zavoda.

U posljednjem broju (4) objavljeno je šest priloga. Predmet zanimanja istraživača i u ovom broju je raznolik. Kreće se od proučavanja najstarijih spomenika južnoslavenske pismenosti pa do analiza iz područja jugoslavenskih književnosti novijih razdoblja.

Jedan prilog u ovom broju »Radova« bavi se proučavanjem narodne književnosti. Tvrtko Čubelić piše o stilsko-izražajnim karakteristikama jugoslavenske narodne balade. To je pokušaj strukturalne analize određenog književnog oblika koji postoji u širim evropskim i svjetskim razmjerima. Autor je izvukao osnovne karakteristike balade kao književnog oblika, a na materijalu naše, jugoslavenske narodne književnosti potvrdio je oblik balade u specifičnim strukturama našeg materijala. Autor na kraju tvrdi da naša narodna balada ima veoma značajno mjesto uz evropsku i svjetsku baladu.

U uporednoj raspravi »Ivan Mažuranić i Marko Marulić« Rafo Bogišić piše o nekim idejnim i formalnim sličnostima između dva hrvatska pjesnika. Mnogi istraživači Mažuranićeva djela tražili su uzore našem pjesniku kod raznih stranih i domaćih autora. Od domaćih spominjani su najčešće Ivan Gundulić i A. Kačić Miošić. Marulić dosada nije spominjan.

U »Radovima« se nalaze dva priloga s područja slovenske književnosti. Aleksandar Šlivarić piše o jednom od najznačajnijih predstavnika suvremene slovenske proze psihološkog pravca – Jušu Kozaku s osobitim osvrtom na interpretaciju Ljubljane u djelima ovog slovenskog pisca. Jože Pogačnik prilazi poeziji Simona Jenka pretežno s ideološke strane i dokumentiranim priložima pridonosi boljem osvjetljavanju pitanja Jenkove idejne strukture.

Josip Vrana ponovo se vraća problemu autentičnosti poznate isprave Kulina bana. U Radovima staroslavenskog instituta u Zagrebu (2, 1955) autor je utvrdio već prije prihvaćeno mišljenje da je lenjingradski primjerak originalna isprava Kulina bana iz g. 1189, a ostala dva primjerka prijepisi. Pošto je dvije godine kasnije Gregor Čremošnik (Glasnik Zem. muz. u Sarajevu, XII, 1957) iznio novo mišljenje da je tzv. stariji prijepis originalna isprava Kulina bana, autor ponovno uzima problem u razmatranje i dokazuje neosnovanost Čremošnikova mišljenja. Svoj stav autor dokazuje prije svega paleografskim činjenicama. Pored toga autor je utvrdio da latinski tekst tzv. starijeg prijepisa Kulinove isprave potječe od dubrovačkog notara Blaža (1206–1219). Kako su i latinski i hrvatski tekst tzv. starijeg prijepisa pisani na istom pergamentu (lat. prije hrvatskog), oba teksta nastala su u Dubrovniku u početku 13. stoljeća, kao što se i dosada držalo i ne mogu biti originalni. Autor je pored toga utvrdio da latinski tekst tzv. mlađeg prijepisa Kulinove isprave potječe od dubrovačkog notara Gataldusa, koji je vršio notarsku službu prije Blaža. I hrvatski tekst ovog primjerka vjerojatno potječe od Gataldusa. Na taj način, zaključuje autor, i nadalje ostaje neoboreno mišljenje da je lenjingradski primjerak originalna isprava Kulina bana. Na kraju je autor utvrdio identičnost pisara koji su pisali dvije Tvrtkove isprave.

Iz područja staroslavenskog jezika ovaj broj »Radova« donosi prilog Eduarda Hercigonje »O nekim značenjima osnovnih preteritalnih vremena u jeziku Zografskog kodeksa«. Dodirujući složeno pitanje aspekta u slavenskim jezicima autor problem slavenskog glagolskog vida proučava na osnovu ovog dokumenta. Ilustrirajući svoje teze brojnim primjerima autor pokazuje raznolikosti i stvaralačke mogućnosti preteritalnih vremena i staroslavenskog teksta uopće očitovane u raznim preciznim stilističkim nijansama i determinantama.

Raznolikosti u predmetu i metodu proučavanja očitovane u ovom zborniku ilustriraju donekle i put kojim se kreće naša slavistika danas.